

HATÁR GYŐZŐ

(1914 – 2006)

FECSCKE CSABA

Faludy György után elment ő is, a magyar irodalom másik legendás, nagy öregje. Friss szellemmel, alkotókedvvel megáldva-verve, matuzsálemi kort ért meg. Gerincroppantó nehéz időkből kalandos élet jutott osztályrészéül. Két világháború, egy forradalom.

A rendszerváltás előtt nem sokat lehetett hallani róla idehaza: disszidens volt, „elátkozott” személy, 1957-ben elhagyta az országot, amely nem tudott a hazája lenni, nem fogadta szívébe hűséges fiát, haláláig *Londonban* élt. *Wimbledonban*, „*Kis-Magyarország*” névre keresztelt háza a londoni magyar ösztöndíjasok zarándokhelye volt. Roppant életművének javát itt alkotta meg távolt hazájától, idegen nyelvi közegben, ám a 20. századi magyar irodalom egyik legnagyobb nyelv művészeként, aki arra törekedett, hogy kitágítsa, sőt megszüntesse az irodalmi műfajok határát.

Minden műfajban jelentőset alkotott, írt verset, novellát, regényt, drámát, filozófiai értekezést, gyermekverset, mesét. Ízelítőül néhány könyvcím a könyvtárai életműből: *Ragyogó szívvel remete daccal* (versek), *Heliane* (regény), *Pepito és Pepita* (regény), *Liturgikon* (versek), *Pantarbesz* (bölcseleti tanulmány), *Anibel* (regénytrilógia), *Hajszálhíd* (versek), *Golghéológhi I-IX*. (drámaciklus), *Özön közöny* (bölcseleti tanulmány), *Medvedo-rombolás* (versek), *Az őrző könyve* (regény).

En magam először a *Kincskeresőben* találkoztam a nevével valamikor a nyolcvanas években, *Barbarossa Frigyesről*, a „*Rőtszakállúról*” írt játékos verse jelent meg ott. A virtuóz verselés nagy formátumú alkotót sejtetett. Később a televízióban láthattam mesebéli, nagykarimájú kalapban két maroknyi bajusszal az orra alatt. Kalapja karimája glóriaként övezte dérütött üstökét.

Gyomán született az I. világháború kezdetekor. A *Budapesti Műszaki Egyetemen* szerzett építészmérnöki diplomát. Egyetemistaként, 1938-ban jelent meg első regénye, A *veszélyes fordulatszám*, amelynek példányait elkobozták. 1943-ban a *Csodák Országá Hátsó Eurázia* c. nyomtatás alatt lévő regényciklusát is lefoglalták, és a szerzőt felségárulás címén öt évi fegyházbüntetésre ítélték. 1945-től publikál újra, írásai a *Válaszban* és a *Magyarokban* jelennek meg. 1949-ben kizárták az *Írószövetségből*, 1950-ben tiltott határátlépés kísérlete miatt börtönre ítélték. Szabadulása után egy évig építészmérnökként dolgozott, majd műfordításból élt. Emigrálását követően 1976-ig a BBC magyar osztályának munkatársa volt.

A rendszerváltás után kezdtek megjelenni művei magyarul is. Hamarosan az egyik legismertebb író lett. Világképének legfontosabb jellemzője az emberiség, a „*sárkányfogve-temény*” jövőjét illető szkepszis, egy újabb apokalipszistól való félelem. Úgy gondolta,

hogy az emberi történelem tévút. Sötét világgépét az irónia és a nyelvi játékoság ellensúlyozza.

Élete utolsó hat évében nagybeteg feleségét, *Piroskát* ápolta Így vallott erről: „*Valami-kor az a nóta járta nálam: első az írás. Utána nem jön semmi, és utána még mindig nem jön semmi: és csak akkor jöhet a többi. Most fordítva van. Először jön a Betegem.*” Mindezt a szeretett társ ápolásának vetett alá, még az életét jelentő írást is. Felesége halála után néhány nappal követte őt az árnyékok birodalmába. Nem tudott már élni nélküle. Hűséges volt. Édes anyanyelvéhez is.

